

УДК 81'42:796.093:044.738.5

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ СПОРТИВНИХ КОМЕНТАРІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИСВІТЛЕННЯ WORLD CUP 2018 В АНГЛОМОВНИХ ЗМІ)

Гаврилюк О.О.

Інститут філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дослідженню спортивного коментаря з позиції комунікативних стратегій та тактик. Об'єктом наукової розвідки є спортивний дискурс, у якості предмета вивчення розглядаються лінгво-прагматичні характеристики спортивного коментаря як жанру цього дискурсу. Метою статті є аналіз мовної специфіки спортивного дискурсу через виокремлення основних комунікативних стратегій і тактик у тексті спортивного коментаря в англomовній пресі на матеріалі видань, що висвітлюють Чемпіонат світу з футболу 2018. Встановлено, що комунікативним призначенням спортивного дискурсу є його функція відображення спорту як медіальної події. Спортивному коментарю в газетно-журнальному тексті притаманні три прагматичні мети: інформувати про спортивну подію, всебічно її висвітлювати та пропонувати оцінку. Для спортивного коментаря в аналізованих виданнях характерними є інформаційно-інтерпретаційна комунікативна стратегія, стратегія формування емоційного настрою адресата та аргументативна стратегія. **Ключові слова:** прагматика, спортивний дискурс, спортивний коментар, комунікативна стратегія, комунікативна тактика.

Постановка проблеми. У сучасному світі спорт як феномен масової культури має величезну соціальну значущість, є популярним видом дозвілля і успішним конкурентом у боротьбі за споживача з іншими складовими індустрії розваг, прибутковим об'єктом для ЗМІ. Соціальною метою великого спорту є згуртування різних груп населення навколо загальнонаціональної ідеї. Загальною метою спорту як соціального та культурного феномена є передача і обмін інформацією між великими групами населення. Велике значення при цьому мають засоби масової комунікації, які блискавично поширюють інформацію. Різні аспекти спорту висвітлені в працях культурологів, соціологів, психологів, лінгвістів (А. Beard, П. Істрате, Й. Гейзинга та ін.). Проблема вивчення специфіки сучасного спортивного коментаря (на матеріалі інтернет-видань знайшла відображення у наукових розвідках О.М. Колупасової, О.В. Бабенко, О.О. Ше-

кери), разом із тим, вимагають більш детального висвітлення механізми вербального впливу на поведінку і мислення людини у спортивній комунікації з позицій теорії дискурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження учасників спілкування в спорті, пов'язаних цілей і стратегій, концептосфери та цінностей дозволили вченим охарактеризувати спортивний дискурс у широкому розумінні як усю пов'язану зі спортом комунікацію й концептуальну картину світу (О. Зільберт, Б. Зільберт, О. Панкратова), у вузькому розумінні спортивний дискурс потрактовується як різновид комунікації у ядерних і периферійних ситуаціях спортивних змагань (І.С. Дубчак). Низку наукових розвідок присвячено термінознавчому аспекту (К.В. Гурєва, О.О. Казеннова), лінгвокогнітивному аналізу (А.В. Савченко, О.Г. Малишева, І.К. Кожевнікова, лінгвокультурному (Л.С. Козуб), лінгвосеміотичному (О.О. Панкратова). Не втрачає своєї актуальності

ті взаємний вплив спортивного дискурсу та дискурсу ЗМІ (Г.Я. Солганік). Подальшого детального розгляду набуває жанрова система спортивного дискурсу (О.О. Гаврилюк, П. Істрате, Т.Г. Нікітіна).

Комунікативний підхід до мови передбачає лінгвістичне вивчення дискурсу як тексту, зануреного в ситуацію спілкування (Т. ван Дейк, Н.Д. Арутюнова, М.Л. Макаров). Будучи текстом, що відображає спортивну комунікативну ситуацію і «зануреним в спортивне життя», спортивний дискурс пов'язаний з базовими потребами людини в ігровій діяльності, фізичному вдосконаленні, змагальності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спортивний дискурс є багатоплановим і багаторівневим комунікативним конструктом, який відображає комунікативні цілі та наміри учасників спортивної події. Основою для аналізу спортивного дискурсу є модель інституційного спілкування В. Карасика: інституційний дискурс, тобто дискурс, який визначається типами соціальних інститутів, що склалися в суспільстві, характеризується низкою лінгвістично релевантних ознак, з яких найважливішими є мета спілкування, комунікативна функція його учасників і фіксовані типові обставини спілкування [11]. Середовище існування спортивного дискурсу – це засоби (інформаційно-комунікативний опис й аналіз (коментування) всього того, що відбувається з агентами (спортсмени, тренери, спортивні коментатори) і клієнтами (глядачі-вболівальники, телеглядачі і радіослухачі, користувачі мережі «Інтернет», читачі паперової преси) спортивного дискурсу. Отже, спортивний дискурс функціонує усередині дискурсивної спільноти, об'єднаної спільними комунікативними намірами, стратегіями і тактиками мовної поведінки, загальним лексиконом і комунікативними установками сприйняття.

Оскільки головною метою газетно-журнального спортивного дискурсу є висвітлення спортивних подій, то особливій значущості набувають стратегії та тактики впливу, що спрямовані на формування, підтримання або зміну певного психологічного стану людей, переконання читача у правильності чи представлення правоти своєї позиції поряд із позиціями суперників.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Вивчення комунікації з позиції комунікативних стратегій та тактик останнім часом стало досить поширеним аспектом мовознавчих студій на матеріалі різних типів дискурсів, але майже не застосовувалось на матеріалі англомовного спортивного дискурсу, а саме спортивного коментаря, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Об'єктом наукової розвідки є спортивний дискурс, у якості предмета вивчення розглядаються лінгвопрагматичні характеристики спортивного коментаря як жанру цього дискурсу.

Метою статті є аналіз мовної специфіки спортивного дискурсу через виокремлення основних комунікативних стратегій і тактик у тексті спортивного коментаря в англомовній пресі на матеріалі видань, що висвітлюють Чемпіонат світу з футболу 2018. Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання: 1) визначити жанрові ознаки спортивного коментаря і їхню роль у тематичній спрямованості

тексту; 2) простежити специфіку функціонування коментаря в сучасній спортивній журналістиці; 3) виокремити основні комунікативні стратегії і тактики у тексті спортивного коментаря, які забезпечують його ефективність та дієвість.

Досягнення поставленої мети дослідження передбачає застосування методів аналізу, що уможливило встановлення оцінного ставлення до висвітлених спортивних подій. Це передбачає інтерпретацію текстів спортивних коментарів у сучасних англомовних виданнях із урахуванням їх жанрових особливостей. Тож *матеріалом* вивчення слугували тексти спортивних коментарів, розміщені протягом Чемпіонату світу з футболу 2018 на сайтах англомовних інтернет-видань газет «Four Four Two», «The Sun», «The Times» і журналу «FIFA magazine».

Спортивний дискурс характеризується жанровим різноманіттям. Жанри можуть бути виділені за допомогою дедуктивної моделі виходячи з цілей, типів учасників, типу сценарію, ритуалізації, а також з опорою на реально існуючі і природно сформовані форми спілкування, для яких виділяються прототипні одиниці [5; 10; 12; 19 та ін.]. У жанровій системі спортивного дискурсу коментар посідає важливе місце. Кількість жанрів спортивного дискурсу регулюється проявами спорту в соціумі.

Жанрова система спортивного дискурсу активно розвивається й тому потребує наукової фіксації. Загалом виокремлюють такі основні жанри спортивного дискурсу, як: наукова спортивна стаття; спортивне інтерв'ю, спортивна прес-конференція, спортивний репортаж і спортивний коментар. Останній являє собою аналітичний компонент репортажу [26]. С.В. Шарафутдінова зазначає, що це самостійний і практично недосліджений з точки зору лінгвістики жанр дискурсу ЗМІ, який забезпечує читача інформацією та авторською оцінкою спортивної події, що чинить сильний емоційний вплив на аудиторію, володіє широкими можливостями для реалізації оцінності. У спортивному коментарі події здебільшого висвітлюються через цитування висловлювань тренерів, суддів, менеджерів тощо [26, с. 7].

Жанр спортивного коментаря розуміємо в своєму дослідженні широко – як такий, що так чи інакше вбирає в себе всі інші жанри, і це дає підстави вважати центральним жанром спортивного дискурсу. Серед досліджень спортивного коментаря варто виокремити праці Є. Войтик [2], Б. Грохали [28; 29], С.В. Шарафутдінової [26], Б. Ярош [30] тощо. Реципієнт отримує нову інформацію, при цьому в структурованій, аксіологічно маркованій формі, що дозволяє розцінювати отримані дані як дискурсивне вираження певної картини світу.

Дослідниця О.В. Колупаєва зазначає, що спортивний коментар оперативно пояснює актуальні спортивні події, стисло аналізує вже відомі явища, розглядаючи їх у взаємозв'язку з іншими подібними подіями та явищами. Цінність даного жанру спортивної журналістики обумовлена оригінальністю висвітлення та інтерпретації спортивних подій, не позбавленим емоційності баченням важливої події, переконливістю умовиводів та суджень жспортивного журналіста. «Це позиція, судження, інтерпретація події або

ситуації, у кожному разі – особисте бачення. У цих рамках журналісти полишають свою відстороненість від фактів, свій розрив із переживаннями або почуттями, щоб звільнити місце для суб'єктивності» [14, с. 12].

Інші вітчизняні дослідники О.В. Бабенко та О.О. Шекера вказують, що жанр спортивного коментаря являє собою вербальну рефлексію спортивної події, є «мовною особистою ознакою спортивного коментатора, чия комунікативна поведінка характеризується модальною модеративністю, наявністю когнітивної та аксіологічної компетентності, дескриптивністю та презентаційністю, що проявляються в обов'язковій образності висловлювання» [1, с. 179].

Відомий теоретик журналістики Г.Я. Солганік відзначає, що коментар є «фрагментом журналістського повідомлення, зазвичай це новина або звіт, котрий відображає ставлення автора до фактів, з'ясовуючи зв'язки між ними» [24, с. 101]. На важливість чинника оцінності у спортивному дискурсі звертає увагу й російська дослідниця Г.О. Трубоченінова [25].

Польська дослідниця Б. Грохала відзначає, що коментар є дотичною до статті формою, але це «стаття з найвищим ступенем новин і яскраво окресленою позицією автора [...], яка вимагає виявлення фактів та інтерпретації». Головною метою коментаря є вираження позиції щодо існуючих фактів, їх аналіз та фактична аргументація з викликом різних точок зору і полемізуванням із ними і, нарешті, переконанням автора щодо них [29, с. 26].

Вочевидь, спортивний коментар відзначається низкою специфічних рис, які вирізняють його з-поміж інших жанрів спортивної журналістики. Передусім, основна мета спортивного коментаря полягає у висвітленні перебігу актуальної спортивної події та її візуалізації. Важливим завданням спортивного коментаря є вираження найповнішої інформації за наявності найменш можливої кількості слів [14, с. 152]. Факти в коментарі слугують яскравим фоном, своєрідною ілюстрацією, оскільки головне в цьому жанрі – пояснення цих фактів, авторські роздуми, вагомі, узагальнюючі і аргументовані висновки. Спортивні медіатексти стають більш експресивними, спортивні коментатори і репортери використовують у своїх статтях яскраво забарвлену емоційно-оцінну лексику.

Отже, до характерних ознак спортивного коментаря можемо віднести актуальність презентованої інформації, виражений документалізм, достовірність, оперативність, що ґрунтуються на актуальності інформації, а також наявність вираженого авторського «я», послідовність хронології подій тощо.

За допомогою інтерпретації і оцінки діяльності спортсменів газетний спортивний коментар фокусує увагу читачів на тому чи іншому аспекті інформації про спортивну подію, представляючи одну з його можливих версій. Висвітлюючи спортивні змагання, газетний спортивний дискурс сприяє формуванню, підтримці або зміни певного психологічного стану людей.

Важливо підкреслити, що спортивний коментар як частина дискурсу ЗМІ може розглядатися як публіцистичний текст, у якому з різних боків висвітлюється та чи інша спортивна по-

дія, містить в собі авторський аналіз та оцінку певного спортивного явища у цьому ракурсі особливої значущості набуває вивчення взаємодії спорту і мас-медіа в рамках масових спортивних комунікацій. Як відзначає Б. Зільберт, «Усні та письмові спортивні дискурси, які транслюються по каналах мас-медіа, поєднують в собі риси двох інституціональних дискурсів – спортивного та масово-інформаційного. Існує багато друкованих спортивних масових видань (газети, тижневики, щомісячники, буклети та ін.)» [5, с. 104].

Спортивний медіатекст є сучасною формою існування спортивної журналістики, який потребує вивчення. Поява медіатексту сприяло формуванню нової системи функціонування ЗМІ і разом з нею «виникнення інших підходів до структурування та управління інформаційно-смысловими потоками» [17]. Потреби суспільної практики, перерозподіл ролей між мас-медіа, їх взаємовпливів призводять до зміщення властивої газетному спортивному дискурсу інформаційної спрямованості в бік коментування спортивних подій, до посилення розважального начала й появи нових гібридних типів тексту.

Газетний спортивний дискурс представлений сукупністю текстів, створених з метою конструювання світу спорту, переважно великого, професійного. У сучасному світі спортивні медіатексти відіграють колосальну роль у популяризації різних видів спорту. Тема спорту в журналістиці є «дискурсною медіасистемою, через неї сприймаються не лише спортивні знання, але й авторські думки у різних формах спортивної журналістики» [2, с. 6].

Слід зазначити, що спілкування в сучасному спорті включає елементи багатьох видів дискурсу, серед яких: рекламний, політичний, медичний, педагогічний, діловий, юридичний, побутовий. В текстах спортивного коментаря аналізованих видань наявні усі перераховані види дискурсу і деякі інші, тож спортивний коментар володіє ознаками дискурсу мас-медіа.

Комунікативні стратегії досліджуються вченими з різних позицій, акцентуючи увагу на різних аспектах. Стратегія – це процес розробки та реалізації комунікативного завдання, яке ставиться з метою ефективного впливу на адресата, а також спосіб структурування мовленнєвої поведінки відповідно до комунікативної мети учасника спілкування. Тактика, з одного боку, є шляхом реалізації стратегії, з іншого боку – способом мовленнєвого впливу, сукупністю мовленнєвих засобів. У межах однієї стратегії можна виділити декілька мовленнєвих тактик, що працюють на неї.

На нашу думку, найбільш релевантним для спортивного дискурсу є тлумачення комунікативної стратегії як комплексу мовленнєвих дій, які націлені на досягнення адресантом комунікативної мети [23, с. 55]. Спираючись на це визначення, доходимо висновку, що стратегія є базовим поняттям комунікативно-прагматичного аналізу спортивного дискурсу.

З позицій лінгвопрагматичного підходу під стратегією розуміється комплекс мовленнєвих дій, скерованих на досягнення комунікативної мети [8, с. 54], тож стратегія виступає своєрідним надзавданням мовлення та розглядається крізь призму основних понять лінгвопрагматики – комунікативної мети, інтенції, мовленнєвого акту.

Розглянемо комунікативні стратегії і мовні засоби, які використовуються у газетно-журнальному спортивному дискурсі, та визначимо, яке саме комунікативне призначення вони допомагають реалізовувати. Комунікативним призначенням спортивного дискурсу, безумовно, є його функція відображення спорту як медіальної події. Це означає, що будь-яка спроба структурування та аналізу спортивного дискурсу пов'язана з одночасним дослідженням середовища, в якій він існує, існує і розгортається. Таким чином, мова йде про спортивний дискурс як про статусно-інституціональне утворення, як про конститутивну складову масово-інформаційного дискурсу [16; 20; 21 та ін.].

Спортивному коментарю в газетно-журнальному тексті притаманні три прагматичні мети: інформувати про спортивну подію, всебічно її висвітлювати та пропонувати оцінку.

1) Передовсім, для спортивного коментаря характерна інформаційно-інтерпретаційна стратегія, оскільки загальна тенденція спілкування в мас медіа мережах вимагає ділитися інформацією з читачами й пропонувати її інтерпретацію. В даному випадку вплив на аудиторію здійснюється через висвітлення актуальної спортивної події подачу інформації та її інтерпретацію. До головних тактик інформаційно-інтерпретаційної стратегії в аналізованих текстах спортивних коментарів відносимо наступні: тактику інформування, тактику роз'яснення, тактику коментування, тактику розгляду інформації під новим кутом зору.

Найпоширенішим методом реалізації тактики інформування є використання репрезентативів. Мовними засобами реалізації тактики інформування є висловлювання буттєвого типу, використання оціночних прикметників тощо.

Pogba's prospective new midfield partner Fred will join up with United's squad in the USA next week, while fellow new recruit Diogo Dalot is out until September with a knee problem [34, 11.07.18].

World Cup goalkeeper Danijel Subasic pulled off the save of the summer when he caught Domagoj Vida from an embarrassing fall [35, 19.07.18].

Тактика роз'яснення передбачає, що адресант повідомляє додаткову інформацію, оскільки враховує відсутність потрібних фонових знань у співрозмовника. Зазвичай ця тактика зустрічається у вигляді коментаря компетентного фахівця або невеликого риторичного відступу – передісторії, посилення на попередні події:

...a sight which must have brought back fond memories for Maguire, who, then at Hull City, attended Euro 2016 as a fan along with his friends [34, 07.07.18].

Hallgrímsson achieved legendary status in Iceland when he guided his team to the Euro 2016 quarter-finals [35, 17.07.18].

Тактика коментування передбачає пояснення сенсу контексту або окремих слів, зазвичай у вигляді короткого уточнення в дужках або прямої цитати:

Cristian Pavon, who apparently 'went to the pineapples' – a tasty Argentine term for fisticuffs – after the Croatia defeat [34, 16.07.18]

Didier Deschamps called on his young French team to focus on the three c's – "calm, confidence and concentration" – to overcome Croatia [36, 15.07.18].

Тактика розгляду інформації під новим кутом зору дозволяє адресанту представити новий погляд на проблему, виявити новий аспект, а адресату – переглянути раніше винесені судження. Часто така тактика використовується, коли автор представляє свою точку зору на конкретний факт:

The most significant change since Zidane's exit has been the sale of Cristiano Ronaldo to Juventus, which Odriozola views as an opportunity for the team to start afresh [34, 18.07.18].

2. Стратегія формування емоційного настрою адресата. У спортивному коментарі ця стратегія реалізується в виступах тренерів команд, звернених до гравців з приводу будь-яких важливих подій. У СК стратегія формування емоційного настрою адресата виражається в офіційних коментарях керівника, викладених в тексті. Тактиками стратегії формування емоційного настрою адресата є: тактика звернення до емоцій адресата, тактика єднання, тактика урахування ціннісних орієнтирів.

Завдання тактики єднання полягає в тому, щоб об'єднати аудиторію, використовуючи прийоми урочистої риторики:

"But we must look to the future; a new era begins. In the changing room we've got the best in the world and it'll be a very nice experience" [34, 18.07.18].

A whole nation was awash with happiness [33, 17.07.18].

Тактика звернення до емоцій адресата використовує надихаючі фрази й вирази з лексики піднесеного стилю:

"I'm eternally grateful to him for giving me the opportunity to play at a World Cup and I'm very happy that he's my coach," Odriozola said. "I've been with him this morning and he's conveyed to me that I am going to have all the confidence in the world, that I have to give my best and that it's a big club with extremely high demands, which is why half measures are not worth it. "He's a specialist in transmitting his message to the group" [35, 18.07.18].

Тактика урахування ціннісних орієнтирів, що апелює до патріотизму, а також до культурних цінностей.

For a long time, England fans have struggled to identify with the players pulling on the shirt and representing their nation. The likes of Maguire, a paying punter like the rest only two years ago, are changing that dynamic [34, 07.07.18]. Питання можуть бути як риторичними, так і із вже вказаними у публікації відповідями. Вони не потребують відповіді від читачів, але спонукають до роздумів – це ще один засіб активізації аудиторії:

Why did Three Lions catch on to the point that – 22 years after its release – It's once again become the soundtrack to an English summer? Like so many pop songs, Three Lions is about love and loss, but it's also about cultural identity, about longing and belonging, about people and place, about nationhood and about the irretrievability of the past and the possibilities of the future [34, 09.07.18].

3) Аргументативна комунікативна стратегія має на меті вплинути на ставлення аудиторії до тієї чи іншої події, переконати. Для цього вдаються до повідомлення фактів, думок експертів, об'єктивних оцінок. Стратегія реалізується через низку тактик: тактику вказання на перспективу, тактику проведення аналогії, тактика контрастивного (порівняльного аналізу), тактику ілюструван-

ня, тактику обґрунтованих оцінок, тактику інклюзивності та покликання на авторитет.

Потрібний перлокутивний ефект тактики вказання на перспективу досягається через використання прикметників оцінки, особливо у суперлативній формі. Такі слова сприяють апелюванню до емоцій та поєднуються з такими стилістичними засобами, як метафора, метонімія, епітети та гіпербола.

"We said we wanted this to be the best World Cup ever and it's been the best World Cup ever. A crucial role in this achievement was played by the referees who excelled with performances of the highest standard," said FIFA President Gianni Infantino [33, 18.07.18].

Trying his damndest to not beat England in the group stage, Roberto Martinez popped hulking goal machine Romelu Lukaku on the bench [34, 17.08.18].

Тактика контрастивного (порівняльного аналізу) – порівняння сприймається адресатом як переконливий аргумент.

Janne Andersson's side are supremely well drilled, but do not possess the pace or penetration to chase a game [34, 07.07.18].

Контекстуальні антоніми, антитеза, порівняння, та використовуються в тактиці проведення аналогії:

The difference between knighthood and turniphood is razor thin: if Colombia had scored that last-minute sitter, this mob would have skulked back to Blighty as villains, and the inquiry into their haircuts, tattoos and overwhelming stupidity would be ongoing [34, 17.07.18].

Another storm was breaking over France at the same time – a storm of wild joy as car horns blared and fans poured onto the streets to sing, shout and come together as one [33, 17.07.18].

Тактика ілюстрування – використання фактів і конкретних прикладів.

Remember a lifetime ago, when England's social media cool cats convinced a load of annoyingly over-energetic kids to yell the names of the players as part of the official 2018 England squad announcement? [34, 17.07.18].

Тактика обґрунтованих оцінок – мовець прагне до об'єктивного оцінювання предмета і намагається обґрунтувати свій вибір.

After over a month in Russia following seven games and a World Cup trophy to boot, Les Bleus landed to a rapturous reception with the streets packed in red, white and blue [35, 16.07.18].

В межах цієї стратегії також використовуються тактики інклюзивності та покликання на авторитет. Для тактики інклюзивності характерним є вживання займенників you/your та хештегів.

Let us know how you do @FourFourTwo – and please challenge some friends while you're at it as well [34, 09.07.18].

Тактика покликання на авторитет використовується для згадки як відомих персон, що створює зв'язок між тренерсько-суддівським корпусом та її прихильниками. *Jose Mourinho has pointedly urged Manchester United midfielder Paul Pogba to "understand why" he was one of the stars of France's World Cup triumph [34, 17.07.18].*

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що спортивному коментарю в газетно-журнальному тексті притаманні три прагматичні мети: інформувати про спортивну подію, всебічно її висвітлювати та пропонувати оцінку. Отже, за допомогою конкретних комунікативних стратегій і тактич. журналіст створює спортивний коментар, здатний донести певну інформацію, викликати реакцію на подію, вплинути на емоції аудиторії тощо.

Список літератури:

1. Бабенко О.В., Шекера О.О. Спортивний інтернет-дискурс як предмет лінгвістичного дослідження // Молодий вчений. Філологічні науки. № 11(51), 2017. С. 178-181.
2. Войтик Е.А. Спортивная журналистика : учебно-методическое пособие / Е.А. Войтик. – Томск: Томский государственный университет, 2004. URL: <http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/manager/Repository/vtls:000194421>.
3. Гаврилюк О.О. Інтернет-скрипт як новітній різновид спортивного репортажу // Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. URL: http://langcenter.kiev.ua/Lingvistyka%202010/Gavrilyuk_62-69.pdf.
4. Гуреева Е.И. Спортивная терминология в лингвокогнитивном аспекте : диссертация ... кандидата филологических наук : 10.02.19. Челябинск, 2007. 175 с.
5. Дубчак І.Є. Спортивний дискурс в російському масмедійному комунікативному просторі: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.02 – російська мова / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2008. – 21 с.
6. Зильберт А.Б. Спортивный дискурс: точки пересечения с другими дискурсами (проблемы интертекстуальности) / А.Б. Зильберт // Язык, сознание, коммуникация: Сб. ст. – М.: МАКС Пресс, 2001. – Вып. 19. – С. 103-112.
7. Зильберт Б.А. Спортивный дискурс: базовые понятия и категории; исследовательские задачи / Б.А. Зильберт, А.Б. Зильберт // Язык, сознание, коммуникация: Сб. ст. – М.: МАКС Пресс, 2001. – Вып. 17. – С. 45-55.
8. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О.С. Иссерс. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 288 с.
9. Истрате П. Лингвостилистические и риторические особенности спортивного репортажа как жанра СМИ: на материале футбольного репортажа: автореф. дис. ... канд. филол. наук. – М., 2006. – 22 с.
10. Казеннова О.А. Функционирование фразеологизмов в устном дискурсе: на материале спортивных репортажей: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.01. – М., 2009. – 136 с.
11. Карасик В.И. О категориях дискурса / В.И. Карасик // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград-Саратов: Перемена, 1998. – С. 185-197.
12. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
13. Козуб Л.С. Лінгвокультурологічний аспект дослідження спортивних повідомлень у друкованих засобах масової інформації / Л.С. Козуб // «Гуманітарний вісник» Черкаського державного технологічного університету. Серія: Іноземна філологія. – 2008. – № 12. – С. 67-70.

14. Колупаева О.М. Специфіка сучасного спортивного коментаря (на матеріалі інтернет-видання «Przegląd Sportowy») / О.М. Колупаева // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2015. – Вип. 39. – С. 150-154.
15. Малышева Е.Г. Русский спортивный дискурс: теория и методология лингвокогнитивного исследования: автореф. дисс. ... д-ра филол. н.: спец. 10.02.01. – Омск, 2011. – 48 с.
16. Олянич А.В. Презентационные стратегии спортивного дискурса. 2003. URL: <http://www.hexis.narod.ru/texts/articles/olyanitch>.
17. Пак Е.М. Жанрообразование в сетевых СМИ: технологические и творческие: дисс. ... канд. филол. н.: спец. 10.01.10. – СПб., 2014. URL: <http://cheloveknauka.com/zhanroobrazovanie-v-setevyih-smi-tvorcheskie-i-tehnologicheskie-factory>.
18. Панкратова О.О. Лингвосомиотические характеристики спортивного дискурса 10.02.19 – теория языка: дисс. ... канд. филол. наук. Волгоград, 2005.
19. Панкратова О.А. Спортивный дискурс как предмет лингвистического исследования / О.А. Панкратова // Языковая личность: проблемы когниции и коммуникации: сб. науч. тр. / Под ред. Н.А. Красавского. – Волгоград: «Колледж», 2001. – С. 214-218.
20. Попова Н.Б. Коммуникативные и речевые стратегии репортажа как жанра спортивного дискурса СМИ / Н.Б. Попова // Вестник ЧелГУ. 2017. № 12(408). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnye-i-rechevye-strategii-reportazha-kak-zhanra-sportivnogo-diskursa-smi> (дата обращения: 07.09.2018).
21. Пром Н.А. Спортивный репортаж как речевой; жанр газетно-публицистического стиля / Н.А. Пром // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2008. – № 2(2). – С. 96-101.
22. Савченко А.В. Спорт – зона «повышенной фразеологизации» / А.В. Савченко // Проблемы семантики языковых единиц в контексте культуры (лингвистический и лингвометодический аспекты): Сб. ст. – М.: Эллипс, 2006. – С. 118-121.
23. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
24. Солганик Г.Я. О языке спортивной журналистики / Г.Я. Солганик // Спорт в зеркале журналистики. – М.: Мысль, 1989. – С. 143-157.
25. Трубочнинова А.А. Эмотивность и оценочность в немецком газетном спортивном дискурсе: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04. – М., 2006. – 21 с.
26. Шарафутдинова С.В. Формирование социальной оценки в дискурсе СМИ (на материале спортивного дискурса): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Ижевск, 2010. – 28 с.
27. Beard A. The Language of Sport / A. Beard. – L.: Routledge, 1998. – 117 p.
28. Grochala B. Komentarz (sportowy), relacja (sportowa), sprawozdanie (sportowe) – przegląd stanowisk / B. Grochala // Acta Universitatis Lodzianensis, Folia Litteraria Polonica, 2012. – № 3(17). – S. 95-105.
29. Jarosz B. O języku specjalistycznym w komentarzu sportowym (na przykładzie relacji z meczami siatkarskich) / B. Jarosz // Socjolingwistyka. Uniwersytet Marji Curie-Skłodowskiej, Lublin. – Vol. 29. – S. 269-282. URL: <https://socjolingwistyka.ijp.pan.pl/pl/29a16p>.
30. Scollon R. Mediated discourse as social interaction: a study of news discourse / R. Scollon. – L.-N.-Y.: Longman, 1998. – 315 p.
31. Wenner L.A. Media, Sport and Society / L.A. Wenner. – L.: Sage, 1998. – 319 p.

Список ілюстративних джерел:

32. FIFA magazine. URL: <https://www.fifa.com>.
33. Four Four Two. URL: <https://www.fourfourtwo.com>.
34. The Sun. URL: <https://www.thesun.co.uk>.
35. The Times. URL: <https://www.thetimes.co.uk>.

Гаврилюк О.А.

Институт филологии

Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

КОММУНИКАТИВНЫЕ СТРАТЕГИИ И ТАКТИКИ СПОРТИВНЫХ КОММЕНТАРИЕВ (НА ПРИМЕРЕ ОСВЕЩЕНИЯ WORLD CUP 2018 В АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СМИ)

Аннотация

Статья посвящена исследованию спортивного комментария с позиции коммуникативных стратегий и тактик. Объектом научного исследования является спортивный дискурс, в качестве предмета изучения рассматриваются лингвопрагматические характеристики спортивного комментария как жанра этого дискурса. Целью статьи является анализ языковой специфики спортивного дискурса через выделение основных коммуникативных стратегий и тактик в тексте спортивного комментария в англоязычной прессе в материале изданий, освещающих Чемпионат мира по футболу 2018. Установлено, что коммуникативным назначением спортивного дискурса является его функция отображения спорта как медиального события. Спортивному комментарию в газетно-журнальном тексте присущи три прагматические цели: информировать о спортивном событии, всесторонне его освещать и предлагать оценку. Для спортивного комментария в анализируемых изданиях характерны информационно-интерпретационная коммуникативная стратегия, стратегия формирования эмоционального настроения адресата и аргументативная стратегия.

Ключевые слова: прагматика, спортивный дискурс, спортивный комментарий, коммуникативная стратегия, коммуникативная тактика.

Havryliuk O.O.

Institute of Philology

Taras Shevchenko National University of Kyiv

COMMUNICATIVE STRATEGIES AND TACTICS OF SPORTS COMMENTARIES (BASED ON WORLD CUP 2018 IN ENGLISH MEDIA)

Summary

The article is devoted to the study of sports commentary from the standpoint of communicative strategies and tactics. The object of scientific study is the sports discourse, as a subject of study, the linguistic and pragmatic characteristics of the sports commentary as a genre of this discourse are considered. The purpose of the article is to analyze the linguistic specificity of sports discourse through the identification of the main communicative strategies and tactics in the text of the sports commentary in the English-language press on the material of the editions covering the 2018 World Cup. It has been established that the communicative purpose of sport discourse is its function of reflecting sports as a mediated event. The sport commentary in the newspaper text is characterized by three pragmatic goals: to inform about a sports event, to highlight it and to offer an assessment. Sports commentaries in the analyzed editions are characterized by information and interpretation strategy, strategy of forming the emotional mood of the addressee and argumentative strategy.

Keywords: pragmatics, sports discourse, sports commentary, communicative strategy, communicative tactics.